

I. ERANSKINA: ARLOAREN, JAKINTZAGAIAREN EDO EREMUAREN URTEKO PROGRAMAZIO DIDAKTIKOA EGITEKO TXANTILOA

Urteko programazio didaktikoa

Ikastetxea:		Kodea:	014441	Ikasturtea:	2023-24
Etaia:	DBH	Zikloa/maila:	2. maila		
• Arloa/Jakintzagaia: • Eremua: • Diziplinarteko proiektua • Bestelakoak	Geografia eta Historia	Irakasleak:	José Antonio Barra		

Programazio didaktikoaren justifikazioa

Programazioan garrantzitsuak diren erabakiak argudiatzea eta, horretarako, honako alderdi hauek kontuan hartzea: ikasleen abiapuntua, ikasgelaren testuingurua, ikastetxearen proiektuak, urteko memoriatik eratorritako hobekuntza proposamenak, etab.

Abiapuntua hartuko dugu gure ikasleek munduko Erdi Aroko eta Aro Modernoko historia ikasi behar dutela, demokrazian, askatasunean, berdintasunean eta tolerantzian bizi ahal izateko, printzipio horiek baloratzen eta sustatzen. Era berean, lehenaldian gertatutakoa aztertzeak orain bizi garen munduan gertatzen dena ulertzeko eta etorkizunerako aurreikuspeak egiteko balio duelako.

Curriculumaren plangintza				
Ikas-egoeren izenburua	Arloak, jakintzagaiak, eremua	Konpetentzia espezifikoak (Adierazi erlazonatutako irteera-profilaren deskriptore operatiboak)	Ebaluazio-irizpideak	Oinarrizko jakintzak
LEHEN HIRUHILEKOA				
Erdi Aroa.	Historia	1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, eta argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera, informazioa bilatuz, aukeratuz, tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko eta pentsamendu kritikoa garatzeko. HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.	1.1. Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.	A. 5. Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa. B. 10. Sistema ekonomikoen eboluzioa: lurraldearen giza eraldaketan eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina, Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako

				kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 17. Antolaketa politikoa eta estatu-formulazioak Erdi Aroan eta Aro Modernoan. Antolaketa politiko mota desberdinak: erresumak, inperioak, errepublika komertzialak eta parlamentarismo britainiarra. B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoen eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 20. Erdi Aroko eta Aro Modernoko merkataritza-bide nagusiak, eta pertsonak eta baliabideak kontrolatzeko estrategiak: ingurumen-, politika-, ekonomia- eta geografia-faktoreak. Aurkikuntza nabarmenak, bidaiak, kolonizazioa eta merkataritza. Hegemonia eta
--	--	--	--	--

		3. Sistema demokratikoak eta horien oinarritzko legeak eraikitzea —konstituzioak— iritsi arte Historian zehar izan diren antolaketa politiko motak azaltzea, komunitatean bizitzeak berezkoak ditugun betebeharrak eta eskubideak onartuz, herritarren parte-hartzea eta gizarte-kohesioa sustatzeko. HKK5, KE3, HK1, HK2, KAKK1.	3.1 Historiaurretik Aro Modernora arte bizikidetzeta eta elkarbizitza arautu dituzten mekanismoak identifikatzea, sortu diren antolaketa politikoko eredu nagusiak nabarmenduz, gaiaren ulermena islatuko duten produktuen bidez.	geopolitika Aro Modernoan zehar. Jatorrizko zibilizazioak. B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 17. Antolaketa politikoa eta estatu-formulazioak Erdi Aroan eta Aro Modernoan. Antolaketa politiko mota desberdinak: erresumak, inperioak, errepublika komertzialak eta parlamentarismo britainiarra. B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean,
--	--	---	--	--

				boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoen eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 20. Erdi Aroko eta Aro Modernoko merkataritza-bide nagusiak, eta pertsonak eta baliabideak kontrolatzeko estrategiak: ingurumen-, politika-, ekonomia- eta geografia-faktoreak. Aurkikuntza nabarmenak, bidaiak, kolonizazioa eta merkataritza. Hegemonia eta geopolitika Aro Modernoan zehar. Jatorrizko zibilizazioak.
		4. Denboran zehar gizarte desberdinek izan dituzten erronka nagusiak ezagutzea, gertatutako aldaketen kausak eta ondorioak eta gaur egun konpondu behar dituzten arazoak identifikatuz, ikerketa-proiektuak garatuz eta	4.1 Historiaurretik Aro Modernora arteko aldaketa historiko garrantzitsuen prozesuak azaltzea, baita gizarte horiek izan zituzten erronka nagusiak ere, kausak eta ondorioak identifikatuz, hainbat lekutako gertaerak eta aldiak	B. 10. Sistema ekonomikoen eboluzioa: lurraldearen giza

		informazio-iturri fidagarriak erabiliz, errealitatea ulertzeko eta egungo erronken aurrean proposamen alternatiboak aintzat hartzeko. HKK1, HKK2, STEM3, STEM4, STEM5, KD2, KD3, KPSII3, KPSII5, HK3, HK4, EK1, KAKK1	sekuentzia kronologikoen bidez erlazionatuz eta irakasgaiaren berezko termino eta kontzeptu teknikoak erabiliz.	eraldaketa eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina, Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 17. Antolaketa politikoa eta estatu-formulazioak Erdi Aroan eta Aro Modernoan. Antolaketa politiko mota desberdinak: erresumak, inperioak, errepublika komertzialak eta parlamentarismo britainiarra.
--	--	---	--	---

				B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoen eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 20. Erdi Aroko eta Aro Modernoko merkataritza-bide nagusiak, eta pertsonak eta baliabideak kontrolatzeko estrategiak: ingurumen-, politika-, ekonomia- eta geografia-faktoreak. Aurkikuntza nabarmenak, bidaiak, kolonizazioa eta merkataritza. Hegemonia eta geopolitika Aro Modernoan zehar. Jatorrizko zibilizazioak.
			4.2 Geografia fisikoari, giza geografiari eta Historiari buruzko informazioa, historiaurretik aro modernora arte, egoki helaraztea, ahozko nahiz idatzizko hainbat komunikazio moten bidez, eta	B. 10. Sistema ekonomikoen eboluzioa: lurraldearen giza

			adierazpen grafiko, kartografiko eta bisualen bidez.	eraldaketan eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina, Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 17. Antolaketa politikoa eta estatu-formulazioak Erdi Aroan eta Aro Modernoan. Antolaketa politiko mota desberdinak: erresumak, inperioak, errepublika komertzialak eta parlamentarismo britainiarra.
--	--	--	---	--

				B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoen eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 20. Erdi Aroko eta Aro Modernoko merkataritza-bide nagusiak, eta pertsonak eta baliabideak kontrolatzeko estrategiak: ingurumen-, politika-, ekonomia- eta geografia-faktoreak. Aurkikuntza nabarmenak, bidaiak, kolonizazioa eta merkataritza. Hegemonia eta geopolitika Aro Modernoan zehar. Jatorrizko zibilizazioak.
--	--	--	--	--

		7. Talde-identitateen jatorri eta kausa historikoak, eta horiek munduaren konfigurazio eta herentzia sozial, politiko eta kulturalerako elementu gisa duten eginkizuna ezagutzea, euren eboluzioa kritikoki aztertuz, gaur egun duten esanahia ulertzeko, gizatalde baten kide izatearen sentimenduak errespetatzeko, eta sortu eta sortzen duten ondare-aberastasuna eta legatu historiko eta kulturala baloratzeko. KE3, KPSII1, HK1 HK2, HK3, KAKK1, KAKK2.	7.1 Antzinaroan, erdi aroan eta aro modernoan garatu ziren kulturen eta zibilizazioen elementuak gaur egun arte eraiki diren talde-identitateekin lotzea, horiek zeintzuk diren identifikatuz eta kultura unibertsalari egiten dizkioten ekarpenei buruz hausnartuz.	B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoaren eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio
--	--	--	---	---

			nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 21. Iberiar Penintsula Erdi Aroan eta Aro Modernoan. *
		7.2 Mundu klasikoak, Erdi Aroak eta Aro Modernoak Europari egindako ekarpenak identifikatzea eta azaltzea, ondare historikoa, instituzionala, artistikoa eta kulturala europako herritarren ondare komun gisa aintzat hartuz eta balioetsiz, eta gizatalde baten kide izatearen sentimendu oro -erlijiosoa, nazionala...-errespetatuz	B. 10. Sistema ekonomikoen eboluzioa: lurraldearen giza eraldaketan eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina, Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoen eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma

		8. Egungo kultura anitzeko errealitatea osatu duten prozesu geografikoak, historikoak eta kulturalak ezagutzea eta ulertzea, aniztasunaren aberastasuna aintzatetsiz eta berdintasunaren, inklusioaren eta gutxiengoekiko errespetuaren aldeko mugimenduen ekarpena baloratzuz, diskriminazio mota oro saihesteko. HKK5, KE3, KPSII3, HK1, HK2, HK3, KAKK1.	8.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioak osatu zituzten elementu sozial, historiko, kultural, instituzional eta erlijiosoak deskribatzea, haien sorrera eta garapena espazioan eta denboran kokatuz, eta kultura unibertsalari egindako ekarpen garrantzitsuenak identifikatuz.	protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 17. Antolaketa politikoa eta estatu-formulazioak Erdi Aroan eta Aro Modernoan. Antolaketa politiko mota desberdinak: erresumak, inperioak, errepublika komertzialak eta parlamentarismo britainiarra. B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean,
--	--	---	---	---

				boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoen eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 22. Euskal Herria Erdi Aroan eta Aro Modernoan: Iruñeko erresumaren eraketatik Nafarroako erresumaren konkistara arte. Lurralde historikoak Gaztelako koroan sartzea. Foru-sistemaren sorrera eta sendotzea. Eraldaketa sozial, ekonomiko eta kulturalak. Euskaraz idatzitako lehen testuak. Gutxiengoaren eta emakumeen egoera: agotak, juduak, sorgin-ehiza, etab
		9. Zibilizazioek Historian zehar egin dituzten ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta balioestea, Euskal Herriari eta Espainiari arreta berezia eskainiz, mendebaldeko kulturaren erroak eta eraldaketak ulertzeko eta egungo	9.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioen ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta azaltzea, egungo kulturen erroak osatzen dituztenak adieraziz eta elkartasunaren, justiziaren,	B. 23. Erdi Aroko erroak mendebaldeko kulturen. Humanismoa eta Kristautasuna. Zibilizazio islamikoaren eragina Europako kulturen:

		edozein kulturaren adierazpenak errespetatzeko. HKK2, HK1, HK2, HK3, HK4, EK1, KAKK1	askatasunaren jasangarritasunaren kontzeptuarekin lotuz.	eta gure	Al-Andalusetik otomandarrak arte. Pentsamendua Erdi Aroko kulturetan eta kultura modernoetan. Arte prerromanikotik Barrokora arte.
BIGARREN HIRUHILEKOA					
Aro Modernoa.	Historia	1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera, informazioa bilatuz, aukeratuz, tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko eta pentsamendu kritikoa garatzeko. HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.	1.1. Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.		A. 5. Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa. B. 10. Sistema ekonomikoen eboluzioa: lurraldearen giza eraldaketan eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina, Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren

			eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 17. Antolaketa politikoa eta estatu-formulazioak Erdi Aroan eta Aro Modernoan. Antolaketa politiko mota desberdinak: erresumak, inperioak, errepublika komertzialak eta parlamentarismo britainiarra. B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoen eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 20. Erdi Aroko eta Aro Modernoko merkataritza-bide nagusiak, eta pertsonak eta baliabideak kontrolatzeko estrategiak: ingurumen-, politika-, ekonomia- eta geografia-faktoreak.
--	--	--	---

		3. Sistema demokratikoak eta horien oinarritzko legeak eraikitza —konstituzioak— iritsi arte Historian zehar izan diren antolaketa politiko motak azaltzea, komunitatean bizitzeak berezkoak ditugun betebeharrak eta eskubideak onartuz, herritarren parte-hartzea eta gizarte-kohesioa sustatzeko. HKK5, KE3, HK1, HK2, KAKK1.	3.1 Historiaurretik Aro Modernora arte bizikidetzeta eta elkarbizitza arautu dituzten mekanismoak identifikatzea, sortu diren antolaketa politikoko eredu nagusiak nabarmenduz, gaiaren ulermena islatuko duten produktuen bidez.	Aurkikuntza nabarmenak, bidaiak, kolonizazioa eta merkataritza. Hegemonia eta geopolitika Aro Modernoan zehar. Jatorrizko zibilizazioak. B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 17. Antolaketa politikoa eta estatu-formulazioak Erdi Aroan eta Aro Modernoan. Antolaketa politiko mota desberdinak: erresumak, inperioak, errepublika komertzialak eta parlamentarismo britainiarra.
--	--	--	--	---

		4. Denboran zehar gizarte desberdinek izan dituzten erronka nagusiak ezagutzea, gertatutako aldaketen kausak eta ondorioak eta gaur egun konpondu behar dituzten		B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoaren eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 20. Erdi Aroko eta Aro Modernoko merkataritza-bide nagusiak, eta pertsonak eta baliabideak kontrolatzeko estrategiak: ingurumen-, politika-, ekonomia- eta geografia-faktoreak. Aurkikuntza nabarmenak, bidaiak, kolonizazioa eta merkataritza. Hegemonia eta geopolitika Aro Modernoan zehar. Jatorrizko zibilizazioak.
--	--	--	--	--

		arazoak identifikatuz, ikerketa-proiektuak garatuz eta informazio-iturri fidagarriak erabiliz, errealitatea ulertzeko eta egungo erronken aurrean proposamen alternatiboak aintzat hartzeko. HKK1, HKK2, STEM3, STEM4, STEM5, KD2, KD3, KPSII3, KPSII5, HK3, HK4, EK1, KAKK1	4.1 Historiaurretik Aro Modernora arteko aldaketa historiko garrantzitsuen prozesuak azaltzea, baita gizarte horiek izan zituzten erronka nagusiak ere, kausak eta ondorioak identifikatuz, hainbat lekutako gertaerak eta aldiak sekuentzia kronologikoen bidez erlazionatuz eta irakasgaiaren berezko termino eta kontzeptu teknikoak erabiliz.	B. 10. Sistema ekonomikoen eboluzioa: lurraldearen giza eraldaketan eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina, Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 17. Antolaketa politikoa eta estatu-formulazioak Erdi Aroan eta Aro Modernoan. Antolaketa politiko mota desberdinak: erresumak, inperioak,
--	--	--	--	---

				errepublika komertzialak eta parlamentarismo britainiarra. B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoen eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 20. Erdi Aroko eta Aro Modernoko merkataritza-bide nagusiak, eta pertsonak eta baliabideak kontrolatzeko estrategiak: ingurumen-, politika-, ekonomia- eta geografia-faktoreak. Aurkikuntza nabarmenak, bidaiak, kolonizazioa eta merkataritza. Hegemonia eta geopolitika Aro Modernoan zehar. Jatorrizko zibilizazioak.
			4.2 Geografia fisikoari, giza geografiari eta Historiari buruzko	

			informazioa, historiaurretik aro modernora arte, egoki helaraztea, ahozko nahiz idatzizko hainbat komunikazio moten bidez, eta adierazpen grafiko, kartografiko eta bisualen bidez.	B. 10. Sistema ekonomikoaren eboluzioa: lurraldearen giza eraldaketan eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina, Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 17. Antolaketa politikoa eta estatu-formulazioak Erdi Aroan eta Aro Modernoan. Antolaketa politiko mota desberdinak: erresumak, inperioak, errepublika komertzialak eta parlamentarismo britainiarra.
--	--	--	--	--

				B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoaren eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B. 20. Erdi Aroko eta Aro Modernoko merkataritza-bide nagusiak, eta pertsonak eta baliabideak kontrolatzeko estrategiak: ingurumen-, politika-, ekonomia- eta geografia-faktoreak. Aurkikuntza nabarmenak, bidaiak, kolonizazioa eta merkataritza. Hegemonia eta geopolitika Aro Modernoan zehar. Jatorrizko zibilizazioak.
--	--	--	--	--

		7. Talde-identitateen jatorri eta kausa historikoak, eta horiek munduaren konfigurazio eta herentzia sozial, politiko eta kulturalerako elementu gisa duten eginkizuna ezagutzea, euren eboluzioa kritikoki aztertuz, gaur egun duten esanahia ulertzeko, gizatalde baten kide izatearen sentimenduak errespetatzeko, eta sortu eta sortzen duten ondare-aberastasuna eta legatu historiko eta kulturala baloratzeko. KE3, KPSII1, HK1 HK2, HK3, KAKK1, KAKK2.	7.1 Antzinaroan, erdi aroan eta aro modernoan garatu ziren kulturen eta zibilizazioen elementuak gaur egun arte eraiki diren talde-identitateekin lotzea, horiek zeintzuk diren identifikatuz eta kultura unibertsalari egiten dizkioten ekarpenei buruz hausnartuz.	B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoaren eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio
--	--	--	---	--

			nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak. B.21. Iberiar Penintsula Erdi Aroan eta Aro Modernoan. *
		7.2 Mundu klasikoak, Erdi Aroak eta Aro Modernoak Europari egindako ekarpenak identifikatzea eta azaltzea, ondare historikoa, instituzionala, artistikoa eta kulturala europako herritarren ondare komun gisa aintzat hartuz eta balioetsiz, eta gizatalde baten kide izatearen sentimendu oro -erlijiosoa, nazionala...-errespetatuz	B. 10. Sistema ekonomikoen eboluzioa: lurraldearen giza eraldaketan eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina, Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoen eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta

		8. Egungo kultura anitzeko errealitatea osatu duten prozesu geografikoak, historikoak eta kulturalak ezagutzea eta ulertzea, aniztasunaren aberastasuna aintzatetsiz eta berdintasunaren, inklusioaren eta gutxiengoekiko errespetuaren aldeko mugimenduen ekarpena baloratzuz, diskriminazio mota oro saihesteko. HKK5, KE3, KPSII3, HK1, HK2, HK3, KAKK1.	hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak.
		8.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioak osatu zituzten elementu sozial, historiko, kultural, instituzional eta erlijiosoak deskribatzea, haien sorrera eta garapena espazioan eta denboran kokatuz, eta kultura unibertsalari	B. 16. Gizarte-egituren eboluzioa Mendebaldean, feudalismotik estamentuzko

			egindako ekarpen garrantzitsuenak identifikatuz.	gizartera arte. Botere politikoarekin, erlijiosoarekin, eta agintaritzaren eboluzioarekin izan zuen erlazioa, Erdi Arotik Aro Modernora arte. Bizimoduak eta eguneroko bizitza. Erdi Aroko eta Aro Modernoko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eta emakumezko pertsonaia esanguratsuen rol ezaguna. B. 17. Antolaketa politikoa eta estatu-formulazioak Erdi Aroan eta Aro Modernoan. Antolaketa politiko mota desberdinak: erresumak, inperioak, errepublika komertzialak eta parlamentarismo britainiarra. B. 18. Erlijioak antolaketa politiko eta sozialean, boterearen legitimazioan eta identitate erlijiosoen eraketan izan duen zeregina: monoteismoaren eta erlijio nagusien garaipena. Kristautasunaren hedapena eta Islamaren sorrera eta hedapena. Heresiak, jazarpenak, erreforma protestanteak, kontrarreforma eta erlijio-gerrak.
--	--	--	---	--

		9. Zibilizazioek Historian zehar egin dituzten ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta balioestea, Euskal Herriari eta Espainiari arreta berezia eskainiz, mendebaldeko kulturaren erroak eta eraldaketak ulertzeko eta egungo edozein kulturaren adierazpenak errespetatzeko. HKK2, HK1, HK2, HK3, HK4, EK1, KAKK1	9.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioen ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta azaltzea, egungo kulturen erroak osatzen dituztenak adieraziz eta elkartasunaren, justiziaren, askatasunaren eta jasangarritasunaren kontzeptuarekin lotuz.	B. 22. Euskal Herria Erdi Aroan eta Aro Modernoan: Iruñeko erresumaren eraketatik Nafarroako erresumaren konkistara arte. Lurralde historikoak Gaztelako koroan sartzea. Foru-sistemaren sorrera eta sendotzea. Eraldaketa sozial, ekonomiko eta kulturalak. Euskaraz idatzitako lehen testuak. Gutxiengoaren eta emakumeen egoera: agotak, juduak, sorgin-ehiza, etab B. 23. Erdi Aroko erroak mendebaldeko kulturaren. Humanismoa eta Kristautasuna. Zibilizazio islamikoaren eragina Europako kulturaren: Al-Andalusetik otomandarrak arte. Pentsamendua Erdi Aroko kulturetan eta kultura modernoetan. Arte prerromanikotik Barrokora arte.
--	--	--	---	---

HIRUGARREN HIRUHILEKOA				
Demografia.	Geografia	5. Joera demografikoak, eta bizi-zikloek eta bizimoduek historian zehar izan duten eboluzioa deskribatzea, egungo gizarteak osatu arte gertatu diren aldaketak eta jarraitutasunak kontuan hartuz, gizarte horiek bilakaera historikoaren ondorio direla ulertzeko, eta oinarriak izateko alternatiba osasungarriak, jasangarriak, aberasgarriak eta giza duintasunarekiko errespetuzkoak sustatzeko, baita gizartearekin eta ingurunearekin konpromisoa bultzatzeko ere. STEM5, KD4, KPSII2, KPSII5, HK1, HK2, HK3.	5.1 Portaera demografikoak, horien eboluzioa, izan dituzten aldaketak eta euren zikloak ezagutzea eta interpretatzea, munduan, Euskal Herrian eta Espainian gaur egun ditugun arazo eta erronka nagusiekin lotuz.	A. 11. Demografiako oinarrizko kontzeptuak. Datuen bilketa, irudikapena eta interpretazioa. Iraganeko eta egungo migrazio-mugimenduak. Erronka demografikoak gaur egungo munduan.

Erabaki metodologikoak

Estrategiak eta metodoak, hizkuntzen tratamendua, IDU, ikasleen eta irakasleen antolamendua, espazioen eta baliabideen erabilera, etab.

- Gaiari sarrera egiteko, ikasleak motibatze eta euren maila jakiteko ataletako lehenengo orrialdetako irudiak, testuak eta galderak landuko dira.
- Gaiaren garapena: edukiak hobeto ulertu ahal izateko ahozko azalpenak erabiliko dira, mapek, grafikoek, taulek, testuek, fitxek, bideoek, eskemek eta laburpenek lagunduta eta Kontzeptuekin, garaiekin eta gertaerekin konparatuz. Hiztegi espezifiko ere landuko da.
- Ikasketa prozesu aktiboa bultzatzeko eta ikaslea ikas- prozesuaren protagonista bihurtzeko gaiari buruzko eskemen garapena eta ariketak, bai gelan bai etxean egiteko egongo dira. Lan batzuk digitalizazioarekin zerikusia duena erabiliz. Hauen zuzenketa denon artean egingo dugu gelan. Era berean, bakarka zein taldeka garatzeko lanak egingo dituzte. Hauek irakasleak zuzenduko ditu.
- Zehar edukien trataera gai guztietan landuko dira: sexu-berdintasunerako hezkuntza, giza eskubide eta bake-hezkuntza, osasunerako hezkuntza, ingurumen-hezkuntza, kontsumo-hezkuntza, garapenerako- hezkuntza, komunikabide-hezkuntza.
- Ikaslearen auto-estima eta parte-hartzea bultzatuko dira, bere lorpenak azpimarratuz. Une guztietan, tolerantzia eta errespetua ere bai.
- Gaia ikaslearengana hurbiltzeko bisitaldiak edo irteerak egingo dira.

Ebaluazioari, haren ondorioei eta kalifikazio-irizpideei buruzko erabakiak

Ebaluazioa	Ebaluazioaren ondorioak:	Kalifikazio-irizpideak
• <i>Helburua (formatiboa, akreditatzailea)</i> • <i>Finkatutako denborak (hasieran, prozesuan zehar, amaieran)</i> • <i>Ebaluatze teknikak, tresnak eta erramintak</i>	• <i>Kalifikazioa</i> • <i>Programazio didaktikoaren berrikuspena eta doitzea</i> • <i>Errefortzu-neurriak hartzea, egokitze neurriak hartzea, curriculum zabaltzeko eta aberasteko proposamenak</i>	Ikastetxearen autonomiaren baitan, curriculumaren hainbat erabaki curricular hartuko dira, hala nola: o Ikas-maila bakoitzerako lorpen-mailak erabakitzea

• <i>Eragileak (autoebaluatzea, elkarri ebaluatzea eta heteroebaluatzea)</i>	• <i>Berariazko programatan parte hartzea.</i> • <i>Etab.</i>	- o Ebaluazio irizpideen jardun maila adostea. - o Gaitasunen garapen-maila adostea - o Berariazko gaitasunen ponderazioa, ebaluazio-irizpideak... definitzea) - o etab.
-Ebaluazio bakoitzean, gutxienez idatzizko azterketa bi egingo dira. Koadernoa ondo, ordenaz, argitasunez eta garbitasunez eskatuko da. -Etixerako lanak, ikasgelako lanak, ikastekoa eta lan osagarriak eginda izatea kontuan hartuko da . Jarrerari dagokionez: materiala ekartzea, klase jarduerak era egokian jarraitzea, klasean parte hartzea, gaiarekiko interesa erakustea, taldearekiko arauak errespetatzea, galdetzen denari erantzutea ere kontuan hartuko da -Azterketa idatzian honako galdera hauek izan behar dira: 1.Garatzeko galderak 2.Galdera laburrak 3.Aukerak emateko galderak 4.Egia ala gezur galderak 5.Hutsuneak betetzeko galderak 6.Lotzeko: ideiak, kontzeptuak. 7.Mapak 8.Testu historikoei buruzko galderak 9.Gertaerak, pertsonaiak, ordena kronologikoan kokatzea 10.Grafikoak 11.Hiztegia.	- Ebaluazio guztietako berreskurapen azterketa egingo dugu edo irakasleari egokia iruditzen bazaio, gainditu barik geratuko dena berreskuratu ahal izateko ariketak bidaliko dira, ikasleek gainditzeko ahalegin pertsonala egin dezaten. - Beharrezkoa bada, berreskurapen azterketa gainditzeko errefortzu ariketak egingo dituzte. - Ohiko nota izango da hiru ebaluazioen batez-bestekoa eta gainditzeko 5 bat gutxienez lortu beharko dute. - Iazko ikasgaia gainditu gabe izanez gero, Gizarte mintegiak erabakitako azterketa egingo du ikasleak.	- Azterketa idatziak : 7 puntu. - Etxean eta klasean egindako lanak eta ariketak: 1 puntu. - Koadernoa: 1 puntu. - Ikasgelako jarrera: 1 puntu. - <u>Oharra:</u> Azterketetan egindako ortografia akatsak kontuan hartuko ditugu nota jaisteko (Falta bakoitzeko 0,05 puntu kenduko ditugu. Kentzeko gehieneko puntuazioa puntu bat izango da.). Koadernoa eta lanak esandako datan entregatu ezean, irakasleak justifikazio barik ez ditu hartuko eta horien balioa ebaluazioko notari kenduko dio.